

Katere glasbene zvrsti najraje poslušajo predšolski otroci?

KATARINA HABE IN TOMAŽ BRATINA

Povzetek Namen naše raziskave je bil ugotoviti, kakšne so glasbene preference predšolskih otrok ter v kolikšni meri so povezane z glasbenimi preferencami staršev. V kvantitativnem delu raziskave je sodelovalo 250 otrok, starih 5 in 6 let, od tega 118 dečkov in 132 deklic. V kvalitativni del pa smo vključili 15 otrok in po enega od staršev teh otrok. Udeleženci so ocenjevali všečnost enominutnih posnetkov desetih najpogostejših glasbenih zvrsti in v kvalitativnem delu podajali tudi razloge za všečnost oziroma ne všečnost. Rezultati so pokazali, da predšolski otroci pozitivno vrednotijo vse glasbene zvrsti, najbolj pa otroško pesem v izvedbi otroka. Primerjava glasbenih preferenc otrok in staršev kaže, da so le-te pomembno povezane.

Ključne besede: • glasbene preference • glasbene zvrsti • predšolski otroci • „slušna odprtost“ • starševski vpliv •

NASLOVA AVTORJEV: dr. Katarina Habe, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo, Stari trg 34, 1000 Ljubljana, Slovenija, e-pošta: habekatarina@gmail.com, dr. Tomaž Bratina, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Oddelek za temeljne pedagoške predmete, Koroška cesta 160, 2000 Maribor, Slovenia, e-pošta: tomaz.bratina@um.si.

DOI 10.18690/2463-8005.11.1.77-90 (2018) UDC: 373.5:655.26
ISSN 1855-4431 tiskana izdaja / 2350-4803 spletna izdaja © Revija za elementarno izobraževanje
Dostopno na: <http://journals.um.si> in <http://rei.pef.um.si>

Which Music Genres are Preferred by Preschool Children?

KATARINA HABE & TOMAŽ BRATINA

Abstract The aim of our study was to explore musical preferences in preschool children and also to shed light on parental influence. Quantitative study was conducted on 250 five- and six-year olds, 118 boys and 132 girls. In the second part, we performed qualitative study on 15 children and their parents. Participants evaluated 10 one minute long musical excerpts and in qualitative study also reported reasons for (dis)liking. The results reveal that preschool children appreciate most of the musical styles, among which they like children song sung by a child the most. Parental influence was confirmed in qualitative part.

Keywords: • musical preference • musical styles • preschool children • “open earedness” • parental influence t •

CORRESPONDENCE ADDRESS: Katarina Habe, PhD, University of Ljubljana, Academy of Music, Stari trg 34, 1000 Ljubljana, Slovenia, e-mail: habekatarina@gmail.com, Tomaž Bratina, PhD, University of Maribor, Faculty of Education, Department of Basic Pedagogical Studies, Koroška cesta 160, 2000 Maribor, Slovenia, e-mail: tomaz.bratina@um.si.

DOI 10.18690/2463-8005.11.1.77-90(2018) UDC: 373.5:655.26
ISSN 1855-4431 Print / 2350-4803 On-line © 2017 The Journal of Elementary Education
Available at: <http://journals.um.si> and <http://rei.pef.um.si>

Uvod

razvoja: na psihomotorični, afektivni, kognitivni in socialni razvoj (Denac, 2012; Habe, 2005; Jensen, 2000). Zaradi »slušne odprtosti« (angl. open earedness) je predšolsko obdobje idealno za oblikovanje kakovostnega glasbenega okusa, saj so v tem obdobju otroci dojemljivi in odprti za sprejemanje raznolikih glasbenih stilov (Hargreaves, 1982; Castell, 1982; Le Blanc, 1991, v Hargreaves, North in Tarrant, 2006). V naši raziskavi smo se prav zato osredotočili na to ključno obdobje za oblikovanje glasbenih preferenc in pri tem izpostavili tudi vlogo staršev.

Opredelitev glasbenih preferenc

Glasbene preference lahko opredelimo kot skupek čustvenih reakcij na glasbeni odlomek ali določen stil glasbe, ki izraža stopnjo (ne)ugajanja za to glasbo in ne temelji nujno na kognitivni analizi ali na estetskem komentarju (Hargreaves idr., 2006). Glasbene preference označujejo človekove nagibe in nagnjenja do določene zvrsti glasbe, ki se razvijejo iz glasbenih emocij, odvisnih od štirih dejavnikov: od strukturnih značilnosti glasbe, od značilnosti izvedbe, od značilnosti poslušalca in od značilnosti konteksta poslušanja (Habe, 2007). Trdne in trajne preference za določen glasbeni stil skladatelja ali izvajalca tvorijo glasbeni okus, pri katerem gre za ponavljajoče se preference posameznika, ki so v vseh okoliščinah enake. V vsakdanjem življenju se posameznikove glasbene preference kažejo v tem, kateri glasbeni stil prostovoljno izbere za poslušanje, kadar ima možnost izbire in nobenih omejitev (Hargreaves idr., 2006).

Poznamo tri teoretične pristope k preučevanju glasbenih preferenc:

1. Pristop eksperimentalne estetike v ospredje postavlja preučevanje vpliva glasbenih parametrov bodisi na stopnjo vznburjenja pri posamezniku bodisi na oblikovanje glasbenih preferenc na podlagi prototipičnega modela.
2. Razvojni pristop poudarja pomen kognitivne maturacije na oblikovanje glasbenih preferenc. Predpostavlja, da obstajajo kritična obdobja za razvoj glasbenih preferenc. Le Blanc (1991, v Hargreaves idr., 2006) je izvedel obsežno metaanalizo, na podlagi katere je izpostavil štiri zaključke: 1. mlajši otroci so dojemljivi za raznolike glasbene stile, saj se nahajajo v obdobju »slušne odprtosti«; 2. »slušna odprtost« upade z vstopom v adolescenco; 3. delno se »slušna odprtost« povrne pri prehodu iz adolescence v zgodnjo odraslost; 4. »slušna odprtost« upada s starostjo.
3. Tretji pristop, ki izhaja iz teorije socialne identitete (TSI) (Tajfel in Turner, 1979, v Hargreaves idr., 2006), poudarja socialno vlogo glasbenih preferenc v smislu glasbe kot identifikacijskega sredstva s socialno skupino, kar je še posebej v ospredju v obdobju adolescence. V naši raziskavi smo izhajali iz kombinacije razvojnega pristopa in pristopa TSI, saj smo se osredotočili na predšolsko obdobje kot ključni temelj za razvoj kakovostnega glasbenega okusa, pri tem pa smo pristop TSI upoštevali v kvalitativnem delu raziskave, v katerem so nas zanimale povezave med otrokovimi preferencami in preferencami enega od staršev.

Na izbor glasbenih preferenc vpliva veliko različnih dejavnikov, ki sta jih Schäfer in Sedlmeier (2009) razvrstila v sedem kategorij: 1. kognitivni dejavniki (samopodoba, dojetje samega sebe), 2. regulacija čustev (vsak teži k določeni zvrsti glasbe za uravnavanje pozitivnih ali negativnih čustev), 3. fiziološka vzburjenost (kar označuje močne pozitivne občutke pri poslušanju določene zvrsti glasbe), 4. izražanje identitete kulture, iz katere izhajamo, 5. ponavljajoča se izpostavljenost določeni glasbi (glasbo, ki jo večkrat slišimo, hitreje vzljubimo), 6. glasbene karakteristike (glasnost, kompleksnost strukture, tempo) in 7. poslušalčeve karakteristike (osebnost, starost, spol).

Ljudje na splošno raje poslušamo hitrejšo glasbo, ne glede na starost, spol ali izobrazbo (Dobrota in Reić Ercegovac, 2013). Prav tako raje poslušamo glasbo z jasno definiranim ritmom ter prepoznavno melodijo. Ritem in melodija morata biti ravno prav kompleksna, saj to vodi k srednje zahtevni aktivaciji možganov. Preveč znano ne aktivira več in dolgočasi, neznano pa premočno aktivira in prežene vtis ugajanja. Toda kar ljudje občutijo kot preprosto ali zapleteno, kar jim ugaja ali pa ne, ni odvisno samo od oblike videnega ali slišane, temveč tudi od družbenega konteksta, izobrazbe in celotne osebnostne strukture (Denac, 2009).

Kognitivne ter osebnostne značilnosti posameznika imajo znatno večji vpliv na glasbene preference starejših, saj na mlajše še vedno v večji meri vplivajo starši, vzgojitelji, učitelji, vrstniki in smernice popularnosti (Delsing, Ter Bogt, Rutger, Engels in Meeus, 2008).

V naši raziskavi so nas glede individualnih razlik zanimale razlike med spoloma, prav tako pa smo želeli preučiti vlogo staršev pri oblikovanju glasbenih preferenc.

Glasbene preference v predšolskem obdobju

V primerjavi s preučevanjem glasbenih preferenc od obdobja mladostništva dalje so raziskave glasbenih preferenc v predšolskem obdobju še vedno manj pogoste (Nieminen, Istok, Brattico in Tervaniemi, 2012). V izvedenih raziskavah so pri novorojenčkih in dojenčkih ugotavljali glasbene preference na podlagi časovnega intervala usmerjanja pozornosti (pogleda) v smeri glasbenega dražljaja, pri starejših predšolskih otrocih pa so za prepoznavanje vsečnosti glasbenih odlomkov uporabljali obrazne izraze (Kopiez in Lehmann, 2008; Krumhansl in Keil, 1982; Lamont, 2003; Le Blanc, Jin, Simpson, Stamou in McCrary, 1998; v Škojo, Radočaj-Jerković in Milinović, 2017). Raziskave so pokazale, da mlajši otroci ocenjujejo raznolike glasbene zvrsti bolj pozitivno kot starejši otroci (Brittin, 2000; Le Blanc idr., 1988; Le Blanc idr., 1996, Montgomery, 1996, v Škojo idr., 2017). Jellison in Flowers (1991, v Škojo idr., 2017) sta ugotovila, da je popularna glasba priljubljena že pri mlajših otrocih, preference za rock glasbo pa se pri otrocih povečajo s starostjo. Predšolski otroci imajo ne glede na glasbeni stil najraje glasbo v hitrejšem tempu (Le Blanc in Cote, 1983; Le Blanc in McCrary, 1983, v Dobrota in Reić Ercegovac, 2016), z veliko humorja (Le Blanc, Sims, Malin in Sherill, 1992, v Dobrota in Reić Ercegovac, 2016), izrazito ekspresivne dinamike (Burnsed, 1998, v Dobrota in Reić Ercegovac, 2016). Demorest in Shultz (2004, v Dobrota in Reić Ercegovac, 2016) navajata, da imajo predšolski otroci raje poznano glasbo, čeprav predhodne raziskave (Gabrovec, 2011; Hargreaves in Castel, 1987, v Dobrota in Reić

Ercegovac, 2016) kot ključno značilnost predšolskih glasbenih preferenc izpostavljajo preferiranje raznolikih, tudi nepoznatih glasbenih stilov. Je pa res, da je v sodobnem času vpliv medijev prisoten že od rojstva dalje, tako da je razlike verjetno treba interpretirati v tem kontekstu. Sims in Cassidy (1997, v Dobrota in Reič Ercegovac, 2016) poudarjata, da prisotnost teksta pri predšolskih otrocih ne vpliva na glasbene preference.

B. Gabrovec (2011) je v slovenski raziskavi o glasbenih preferencah pri predšolskih otrocih ugotovila, da po mnenju vzgojiteljic predšolski otroci najraje poslušajo otroško glasbo, ki jo izvajajo otroci, nato ljudsko glasbo v izvedbi otrok in odraslih. Sledijo ambientalna glasba (zvoki iz narave), klasična glasba, glasba drugih kultur in popularna slovenska glasba. Kot najmanj všečne glasbene zvrsti so vzgojiteljice navedle narodno-zabavno glasbo in popularno tujo glasbo. O. Denac (2012) pa je v raziskavi o glasbenih preferencah do izbranih glasbenih dejavnosti v vrtcu ugotovila, da imajo otroci raje glasbene dejavnosti, pri katerih so lahko aktivni (gibanje ob glasbi, petje pesmi in igranje inštrumentov). Po drugi strani pa je njena raziskava nakazala, da je interes vrtčevskih otrok za glasbo v veliki meri pogojen z glasbenim interesom vzgojiteljic.

Razlike v glasbenih preferencah glede na spol

Spol je manj pogosta spremenljivka v raziskovanju glasbenih preferenc, saj so razlike med preferencami žensk in moških v sodobnem času namreč zanemarljive (v največji meri kot posledica vedno večjega enakovrednega obravnavanja žensk v družbi) (North, 2010). Dekleta zavzemajo bolj pozitivno držo do glasbe in glasbenih aktivnosti kot moški. Na splošno imajo moški raje glasbo, ki jo lahko opišemo kot »trdo« ali »težko« (hard rock, progresivni rock, heavy metal in včasih jazz), ženske pa glasbo, ki je »mehka« in bolj romantična (pop, folk, klasično in plesno glasbo) (Abeles in Chung, 1996). Razloge lahko prepoznamo v različnih načinih socializacije dečkov in deklic, iz katerih izhajajo različne spolne vloge; moški so bolj odzivni na glasbene dražljaje, ženske pa se bolj intenzivno odzivajo na glasbene dražljaje. V času mladostništva razlike med spoloma obstajajo – deklice imajo na splošno bolj raznovrsten okus kot fantje, sicer pa se bolj nagibajo k čustveno poudarjeni glasbi. To sta potrdili tudi raziskavi Vindiša (2005) ter Kovačiča, D. Horvat in J. Črčinovič Rozman (2013). Fantje so v glavnem precej manj zainteresirani za glasbo od deklet in pogosto ljubitelji ene same glasbene zvrsti, še posebej pa poslušajo »tršo«, napadalno glasbo (Dolinar, 2013). Na te razlike predvsem vplivajo socializacijski procesi, specifični za spol (Gabrovec, 2011). Bolj kot fantje imajo dekleta raje klasično glasbo, na kar naj bi vplivalo to, da se dekleta pogosteje odločajo za igranje inštrumentov in so tako bolj glasbeno izobražena, kar se kaže v širšem sprejemanju glasbenih stilov (Kosednar, 2012).

Razlike glede na spol lahko v predšolskem obdobju osvetlimo z vidika teorije identifikacije (Bandura, 1977). Tako bi se znale že v predšolskem obdobju pokazati preference do glasbenih stilov, ki jih pri dečkih preferirajo očetje, pri deklicah pa mame.

Vloga staršev pri oblikovanju glasbenih preferenc pri otrocih

Med dejavnike, ki pomembno vplivajo na oblikovanje glasbenega okusa, Le Blanc (1991) umešča družino. Otroci opazujejo starše, se z njimi identificirajo in posnemajo njihovo

vedenje (Bandura, 1977). Če starši do določene glasbe izražajo pozitivne preference, to prevzame tudi otrok; isto velja tudi v primeru negativnih preferenc. O pomembni vlogi staršev pri oblikovanju glasbenih preferenc otrok pričajo številne raziskave (npr. Cass-Beggs, 1990; Gordon, 1990; Ilari, 2005; Mehr, 2014; de la Motte-Haber, 1990; Kafol, Denac in Žnidaršič, 2016; Rimmer, 2012; Serbun in Debono, 2010; Škojo idr., 2017).

Zelo pomemben dejavnik pri oblikovanju glasbenega okusa je torej glasbena socializacija, ki poteka predvsem preko posnemanja – sprva v družini, kasneje preko vrstnikov in medijev (de la Motte-Haber, 1990). Primarna glasbena socializacija je prisotna predvsem v zgodnjem otroštvu in je odvisna od dejavnosti, kot so relativna prisotnost/odsotnost glasbe doma in prakse, ki jo spremljajo (Rupnik, 2016). B. Ilari (2005) je v svoji raziskavi ugotovila, da je izbor vrste glasbe, ki jo matere predvajajo dojenčkom, v največji meri odvisen od njihovega poklica in njihovih predhodnih glasbenih izkušenj in da je interakcija mati – dojenček pomemben napovednik glasbenih preferenc otroka. Serbun in Debono (2010) sta v svoji raziskavi ugotovila, da na glasbene preference pomembno vpliva tudi vrsta navezanosti na primarnega skrbnika. V primeru varne navezanosti – prisoten je bil topel, pristen odnos med otrokom in primarnim skrbnikom – so otroci izražali bolj podobne preference do glasbenih stilov kot njihovi starši kot pa v primeru negotove navezanosti, v kateri so bili starši bolj hladni in neodzivni. Primarna socializacija torej postavlja temelje za oblikovanje glasbenega okusa na podlagi vrednotenja organiziranega zvoka, narave pozornosti do glasbe in oblike odziva oz. vključevanja v poslušanje (Rimmer, 2012).

Tudi raziskave, ki so bile izvedene na slovenski populaciji otrok (Denac, 2008; Kafol idr., 2016), potrjujejo pomen družinskega okolja pri oblikovanju glasbenih preferenc. B. Kafol idr. (2016) so v svoji raziskavi na slovenski populaciji mladostnikov potrdile, da so glasbene preference mladostnikov povezane z glasbenimi preferencami njihovih staršev. Mladostniki so bolje vrednotili tiste glasbene stile, ki so jih v otroštvu poslušali skupaj s svojimi starši.

Namen raziskave

Namen naše raziskave je bil ugotoviti, katere glasbene zvrsti so predšolskim otrokom najbolj všečne. Zanimale so nas tudi razlike v glasbenih preferencah glede na spol. Prav tako smo želeli preveriti obstoj povezanosti med glasbenimi preferencami do glasbenih zvrsti otrok in njihovih staršev.

Metodologija

V raziskavi je sodelovalo 250 predšolskih otrok iz različnih slovenskih regij, starih 5 in 6 let, od tega 118 dečkov in 132 deklic. V kvalitativni del raziskave smo vključili 15 predšolskih otrok in po enega od njegovih staršev, pri čemer je bil starš istega spola kot otrok.

Skladno s teorijo prototipičnih primerov (North in Hargreaves, 1997) smo izbrali prototipične primere skladb za vsak posamezen glasbeni stil. Izbrane skladbe so bile nato uporabljene kot vzorci v postopku ocenjevanja všečnosti.

Udeležence smo razdelili v skupine po 5 otrok, jim razdelili ocenjevalne liste ter jim podali navodila za izpolnjevanje. Pred ocenjevanjem smo vodeno izvedli dva poskusna primera. Nato smo udeležencem predvajali eno minuto trajajoče posnetke glasbenih vzorcev desetih različnih glasbenih zvrsti. Po vsakem predvajanju izbranega posnetka skladbe so udeleženci s pomočjo ocenjevalnega lista ocenili všečnost predvajane skladbe. Ocenjevanje všečnosti je potekalo na tristopenjski slikovno-opisni lestvici. Ocenjevanje je skupaj s podajanjem navodil in obema poskusnima primeroma trajalo približno 20 minut.

Po končanem ocenjevanju smo izvedli še individualno ocenjevanje z naključno izbrano skupino petnajstih otrok in njihovih staršev. Starši in otroci so ločeno ocenjevali všečnost predvajanih skladb in pri vsakem izmed primerov pojasnili, zakaj jim je predvajana skladba všeč ali jim ni všeč. Odgovore smo si sproti zapisovali in jih po zaključku analizirali.

Statistično analizo podatkov smo izvedli s programom SPSS in statističnimi metodami deskriptivne in inferenčne statistike ob uporabi neparametričnih preizkusov.

Rezultati

Všečnost posameznih glasbenih zvrsti

Udeležencem smo v postopku ocenjevanja predvajali izbrane skladbe glasbenih zvrsti jazz, klasika, ljudska, narodno-zabavna, otroška v izvedbi otrok, otroška v izvedbi odraslih, pop, rock, soul ter glasba drugih kultur. Ocene všečnosti so bile podane z uporabo tristopenjske slikovno-opisne lestvice z možnimi izbirami ni všeč, nevtralnno, všeč.

Preglednica 1: Aritmetične sredine všečnosti glasbenih zvrsti

<i>Glasbena zvrst</i>	<i>M</i>	<i>s</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>
Otroška (poje otrok)	2,69	0,619	1	3
Otroška (poje odrasla oseba)	2,59	0,678	1	3
Jazz	2,57	0,650	1	3
Glasba svetov	2,54	0,729	1	3
Narodno-zabavna	2,53	0,723	1	3
Pop	2,46	0,739	1	3
Rock	2,45	0,796	1	3
Klasika	2,39	0,748	1	3
Ljudska	2,33	0,810	1	3
Soul	2,28	0,833	1	3

Aritmetične sredine ocen všečnosti posamezne glasbene zvrsti potrjujejo, da je otrokom najbolj všeč otroška pesem, ne glede na to, kdo jo izvaja. To je skladno z rezultati, ki jih je dobila B. Gabrovec (2011). Izidi v preglednici 1 hkrati pokažejo, da otroci nobene glasbene zvrsti niso ocenili z oceno *ni všeč*. Na tretjem mestu so otroci izbrali skladbo iz svetovne etno glasbene zakladnice. Sledi narodno-zabavna glasba, nato jazz in rock. Pop

se je, zanimivo, znašel šele na šestem mestu po všečnosti, sledila je ljudska glasba, nato klasika in na zadnjem mestu soul. Povprečna ocena všečnosti ljudske pesmi in soula kaže, da so otroci do teh zvrsti v glavnem nevtralni ($M = 2,33$ in $M = 2,28$). Iz preglednice je torej razvidno, da so vsi glasbeni stili otrokom večinoma všečni. To je v skladu s teorijo »slušne odprtosti«, ki poudarja, da so otroci vse do 8., 10. leta odprti za raznolike glasbene stile (Hargreaves, 1982, v Hargreaves idr., 2006). Zdi se, da je bil kriterij presojanja všečnosti pri otrocih predvsem tempo skladbe.

Ali so razlike v oceni všečnosti posameznih zvrsti glasbe tudi statistično značilne, kažejo naslednji rezultati.

Preglednica 2: Izid Friedmanovega preizkusa razlik med ocenami všečnosti glasbenih zvrsti

Glasbena zvrst	\bar{R}	χ^2	P
Otroška (poje otrok)	6,18		
Otroška (poje odrasla oseba)	5,88		
Jazz	5,72		
Glasba svetov	5,72		
Narodno-zabavna	5,69	74,620	0,000
Rock	5,42		
Pop	5,37		
Klasika	5,16		
Ljudska	4,98		
Soul	4,88		

Analiza razlik med povprečnimi rangi ocen všečnosti posamezne glasbene zvrsti kaže, da je otrokom najbolj všeč otroška pesem. Pri tem preferirajo pesmi, ki jih pojejo otroci. Prav tako jim je všeč, če otroško pesem poje odrasla oseba. Dobro sprejemajo tudi jazz, glasbo svetov in narodno-zabavno glasbo. Najmanj sta otrokom všeč ljudska glasba in soul. Razlike med ocenami všečnosti, kakor kaže izid Friedmanovega preizkusa, so statistično značilne ($P = 0,000$).

Ocene všečnosti posameznih glasbenih zvrsti so lahko odvisne tudi od spola otroka. Želeli smo preveriti, ali otroci enega spola všečnost določene glasbene zvrsti drugače izražajo kot otroci drugega spola.

Analiza razlik (preglednica 3) po Mann-Whitneyju v ocenah všečnosti posamezne glasbene zvrsti pokaže, da je večina glasbenih zvrsti enako priljubljenih pri otrocih obeh spolov. Izjema je rock glasba, ki je bolj priljubljena pri dečkih. Razlika v oceni všečnosti rock glasbe glede na spol je statistično značilna ($P = 0,000$). Predhodne raziskave kažejo, da naj bi na splošno ženske izražale bolj pozitivne preference do glasbe, hkrati pa naj bi bil razpon njihovih glasbenih referenc širši (Dobrota in Reić Ercegovac, 2015). Abeles in Chung (1996) navajata, da v glasbenih preferencah naj ne bi obstajale razlike med spoloma, v glasbenem okusu, ki se oblikuje iz glasbenih preferenc v obdobju poznega mladostništva, pa naj bi bile te razlike prisotne – ženske naj bi preferirale mehkejšo zvrsti, kot npr. pop, filmsko glasbo, moški pa »tršo« glasbo, kot npr. rock, heavy metal in rap (Abeles in Chung, 1996). Predhodne slovenske študije na področju preučevanja glasbenih preferenc so potrdile obstoj razlik med spoloma (Dolar, 2013; Kovačič idr., 2013; Kafol

idr., 2016; Vindiš, 2005), pri čemer je treba poudariti, da so bile vse te raziskave izvedene na populaciji mladostnikov.

Preglednica 3: Razlike med ocenami všečnosti glasbenih zvrsti glede na spol

<i>Glasbena zvrst</i>	<i>Spol</i>	\bar{R}	<i>U</i>	<i>P</i>
Jazz	Deklice	126,60	7650,500	0,763
	Dečki	124,29		
Klasika	Deklice	127,01	7597,000	0,700
	Dečki	123,84		
Ljudska	Deklice	120,95	7199,000	0,247
	Dečki	130,50		
Narodno-zabavna	Deklice	127,56	7524,500	0,571
	Dečki	123,23		
Otroška (poje otrok)	Deklice	127,10	7584,500	0,613
	Dečki	123,74		
Otroška (poje odrasla oseba)	Deklice	129,38	7286,500	0,271
	Dečki	121,23		
Pop	Deklice	125,55	7788,500	0,990
	Dečki	125,45		
Rock	Deklice	105,79	5212,500	0,000
	Dečki	147,20		
Soul	Deklice	124,82	7705,500	0,864
	Dečki	126,25		
Glasba svetov	Deklice	127,82	7490,000	0,519
	Dečki	122,94		

Všečnost posameznih glasbenih zvrsti in družinska vez

Po končanem skupinskem delu ocenjevanja všečnosti smo na izbrani skupini otrok in staršev ($n = 15$) ugotavljali, ali se ocena všečnosti posamezne glasbene zvrsti razlikuje med otrokom in staršem. V nadaljevanju smo nato ugotavljali, kako skladni so odgovori otrok o všečnosti različnih glasbenih zvrsti z glasbenimi preferencami njihovih staršev. Pri tem so nas zanimali predvsem njihovi razlogi za oceno všečnosti. Zato smo poseben poudarek namenili vrednotenju in kvalitativni primerjavi razlogov, zakaj je nekomu določena glasbena zvrst všeč oziroma mu ni všeč.

Za skoraj vse zvrsti glasbe se pokaže, da so v dokaj enaki meri všeč tako otrokom kot staršem. Določena zvrst glasbe je sicer nekoliko bolj všeč otrokom, druga pa je nekoliko bolj všeč staršem. Izpostaviti velja otroško pesem, ki jo poje otrok – ugotavljamo, da je ta zvrst v enaki meri všeč tako otrokom kot staršem.

Preglednica 4: Razlike med ocenami všečnosti glasbenih zvrsti glede na družinsko vez

<i>Glasbena zvrst</i>		<i>M</i>	<i>s</i>
Jazz	Otrok	1,93	0,884
	Starš	1,73	0,884
Klasika	Otrok	2,20	0,862
	Starš	2,00	0,845
Ljudska	Otrok	2,00	0,926
	Starš	1,93	0,799
Narodno zabavna	Otrok	2,40	0,737
	Starš	1,87	0,915
Otroška (poje otrok)	Otrok	2,60	0,737
	Starš	2,60	0,737
Otroška (poje odrasla oseba)	Otrok	2,60	0,632
	Starš	2,40	0,828
Pop	Otrok	2,27	0,884
	Starš	2,20	0,941
Rock	Otrok	2,13	0,915
	Starš	2,40	0,828
Soul	Otrok	2,00	0,845
	Starš	2,27	0,799
Glasba svetov	Otrok	2,47	0,743
	Starš	2,20	0,862

Opazamo, da so med dečki preferirali rock glasbo predvsem tisti, katerih očetje so po duši rokerji in je rock glasba njihova najljubša zvrst. Tako so fantje kot tudi njihovi očetje navajali, da jim je rock všeč, ker je prisoten udaren ritem, močni bobni in distorzijski zvok kitare in ker ima ta glasba energijo. Pri deklicah in njihovih mamah je bil podoben trend odgovorov zaznati pri všečnosti pop glasbe – navajale so, da jim je všeč, ker se lahko nanjo pleše, ker ima dobro melodijo, ker gre v uho in ker jo poznajo z radia. Na tem mestu smo torej lahko zaznali stereotipno presojanje, pri katerem se je izkazala »mehka« glasba bolj všečna za ženski spol, »trda« pa za moškega. O tem sta poročala že Abeles in Chung (1996) in je bilo razvidno tudi v raziskavi Colleyjeve (2008). Zanimivo je, da so bili odgovori staršev skladni z odgovori njihovih otrok tudi pri presojanju otroških skladb – namreč tudi staršem so bile najbolj všeč otroške skladbe, ker jih njihovi otroci radi prepevajo, ker jih otroci radi poslušajo na nosilcih zvoka, ker jih spominjajo na otroštvo in ker imajo besedila, ki so otrokom primerna. Otroci pa so navajali, da imajo otroške pesmi najraje, ker jih pojejo v vrtcu, ker so zabavne, ker jih njihova vzgojiteljica tako lepo zapoje in ker so z njimi nastopali. Vidimo lahko, da je pri glasbenih preferencah predšolskih otrok v ospredju komponenta aktivnosti – če skladbice lahko sami prepevajo, so jim te tudi bolj všeč. Ta naša ugotovitev je skladna z izsledki raziskav B. Gabrovec (2011) in O. Denac (2012).

Zaključki

Na podlagi dobljenih rezultatov lahko zaključimo, da je glasbeni okus predšolskih otrok raznolik in zelo odprt do različnih glasbenih zvrsti. To potrjuje tezo »služne odprtosti« (Hargreaves, 1982, v Hargreaves idr., 2006). Otroci so prav vse glasbene zvrsti vrednotili pozitivno ali nevtrarno. Najbolj všeč jim je bila otroška pesem, bodisi v izvedbi otroka bodisi v izvedbi odraslega. Opaziti je bilo, da otroke pri presojanju všečnosti glasbenih zvrsti vodi predvsem tempo skladbe in da so bolj preferirali skladbe v hitrejšem tempu, čeprav tega nismo sistematično preverjali in gre zgolj za naša subjektivna opažanja. O tem poročajo tudi predhodne raziskave (LeBlanc, 1981; Le Blanc in Cote, 1983; Le Blanc in McCrary, 1983; Sims, 1987, v Dobrota in Reić Ercegovac, 2016). Kar se tiče razlik med spoloma, se te niso izkazale za pomembne, razen pri rocku, ki so ga dečki v primerjavi z deklicami bolj preferirali. Tudi predhodne raziskave poročajo o tem, da naj bi dečki bolj preferirali »tršo« glasbo, kamor je umeščen tudi rock (Abeles in Chung, 1996). Pri preverjanju povezanosti preferenc otrok in staršev se je izkazalo, da ne obstajajo pomembne razlike v preferencah otrok in staršev, kar pomeni, da so glasbene preference otrok in staršev skladne. To je bilo razvidno tudi iz navajanja razlogov, zakaj je otrokom/staršem določena glasbena zvrst všeč – pri otrocih in njihovih starših so bili zelo podobni, včasih celo identični. Slednji rezultat govori v prid pomembni vlogi staršev pri oblikovanju glasbenega okusa otrok, o čemer so poročale številne raziskave (Cass-Beggs, 1990; Gordon, 1990; Ilari, 2005; Mehr, 2014; de la Motte-Haber, 1990; Kafol idr., 2016; Rimmer, 2012; Serbun in Debono, 2010; Škojo idr., 2017).

Zaključimo lahko, da nam ne sme biti vseeno, kaj poslušajo naši otroci, in da je pomembno, da v predšolskem obdobju postavimo kakovostne temelje glasbenega okusa. Pri tem najpomembnejšo vlogo odigrajo starši, v veliko pomoč pa so jim pri usmerjanju tudi vzgojitelji.

Summary

Music is vibration of sound in space and time and has a remarkable influence on the psycho-physical state of the individual. The ancient civilizations were well aware of the significance of music in development of a personality and also acknowledged healing potential of music (Dewhurst-Maddock, 1999). Preschool children are especially susceptible to this kind of influence, so we should be well aware of what kind of music children listen to. A number of studies show that music influences the holistic development of an individual; on cognitive, affective and social as well as aesthetic level (Habe, 2005; Hallam, 2010; Denac, 2012a; Jensen, 2000; Sicherl-Kafol, 2000; Pesek, 1995). As Montessori (2011) emphasized, in the pre-school age children's minds are very absorbent, therefore, it's extremely important to create healthy foundations, including music. In the pre-school age, the child is characterized by "open-earedness" (Hargreaves, 1982, in Hargreaves, North and Tarrant, 2006), which means that he is in favor of very diverse music, positively evaluating complex music and being perceptible to the music of other cultures. That is why the preschool period represents an important basis for shaping the musical taste that stabilizes during adolescence. Interestingly, studies on music preferences in the pre-school age are still less frequent compared to the period of

adolescence (Nieminen, Istok, Brattico and Tervaniemi, 2012), despite the fact that preschool period is crucial in laying the foundations of quality musical taste.

The purpose of our research was to determine which musical genres are most appealing to pre-school children. We were also interested in differences in gender stereotypes. In addition, we wanted to examine whether there is a connection between musical preferences and the musical genres of children and their parents. 250 pre-school children from various Slovenian regions, aged 5 and 6 years, including 118 boys and 132 girls, participated in the study. In the qualitative part, we included 15 pre-school children and one of their parents, where the parent was the same sex as a child. In accordance with the theory of prototypical cases (North and Hargreaves, 1997), we selected prototypical examples of songs for ten musical genres. The selected musical examples were then used as samples in the appraisal process.

The results showed that the musical taste of pre-school children is varied and very open to various musical genres. This confirms the thesis of "open-earedness" (Hargreaves, 1982; in Hargreaves, North and Tarrant, 2006). Children have evaluated all musical genres positively or neutrally. The most liked was the children's song, either in the performance of the child, or in the performance of an adult. It was noteworthy that when assessing the likes of musical genres, children were primarily influenced by the tempo, and that they preferred faster. Later was also confirmed in previous studies (LeBlanc, 1981; LeBlanc and Cote, 1983; LeBlanc and McCrary, 1983; Sims, 1987; in Dobrota and Reić Ercegovac, 2016). Regarding gender differences, they did not prove to be significant, except for the rock music that was more preferred by boys compared with girls. According to Abeles and Chung (1996) boys are more likely to prefer "hard" music, including rock (Abeles and Chung, 1996), than girls. When checking the correlation between the preferences of children and their parents, it turned out that there are no significant differences in the preferences of children and parents, which means that the musical preferences of children and parents are consistent. The latter result speaks in favor of the important role of parents in shaping the musical taste of children, as reported by numerous studies (Cass-Beggs, 1990; Gordon, 1990; Ilari, 2005; Mehr, 2014; de la Motte-Haber, 1990; Kafol, Denac and Žnidaršič, 2016; Rimmer, 2012; Serbun and Debono, 2010; Škojo idr., 2017).

Literatura:

- Abeles, H. in Chung, J. W. (1996). Responses to music. In D. A. Hodges (ur.), *Handbook of music psychology* (2nd edn.) (str. 285–342). San Antonio: IMR Press.
- Cass-Beggs, B. (1990). *Your Baby needs Music*. Vancouver: Douglas & MacIntyre.
- Colley, A. (2008). Young people's musical taste: Relationship with gender and gender-related traits. *Journal of Applied Social Psychology*, 38 (8), 2039–2055.
- Delsing, M. J. M. H., Bogt, T. F. M., Engels, R. C. M. E. in Meeus, W. H. J. (2008). Adolescents' music preferences and personality characteristics. *European Journal of Personality*, 22, 109–130.
- Denac, J. (2009): Srednješolci in njihova glasba. *Glasba v šoli in vrtcu*, 14 (1), 24–35.
- Denac, O. (2008). A Case Study of Preschool Children's Musical Interests at Home and at School. *Early Childhood Education Journal*, 35 (5), 439–444.
- Denac, O. (2012a). *Načrtovanje glasbenih dejavnosti v zgodnjem obdobju otroštva*. Maribor: Pedagoška fakulteta.
- Denac, O. (2012b). Glasbene preference vzgojiteljev in predšolskih otrok. *Revija za elementarno izobraževanje*, 5 (4), 29–38.
- Dewhurst-Maddock, O. (1999). *Skrivnostna moč glasbe in zvoka*. Ljubljana: Tangram.
- Dobrota, S. in Reić Ercegovac, I. (2013). Students' musical preferences: The role of music education, characteristics of music and personality traits. *Croatian journal of education*, 363–384.
- Dobrota, S. in Reić-Ercegovac, I. (2015). „The relationship between music preferences of different mode and tempo and personality traits – implications for music pedagogy“. *Music Education Research*, 17 (2), 234–247.
- Dobrota, S. in Reić Ercegovac, I. (2016). *Zašto volimo ono što slušamo: glazbeno-pedagoški i psihologijski aspekti glazbenih preferencija*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Dolar, T. (2013). *Glasbeni okus mladih in razredne razlike* (Magistrska naloga). Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
- Gabrovec, B. (2011): *Glasbene preference predšolskih otrok* (Diplomsko delo). Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor.
- Greenberg, D. M., Baron-Cohen, S., Stillwell, D. J., Kosinski, M. in Rentfrow, P. J. (2015). Musical preferences are linked to cognitive styles. *PLoS One*, 10 (7): e0131151. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0131151>. Pridobljeno 13. 1. 2018.
- Gordon, E. E. (1990). *A Music Learning Theory for Newborn and Young Children*. Chicago: GIA Publications.
- Habe, K. (2005). *Vpliv glasbe na kognitivno funkcioniranje* (Doktorska disertacija). Ljubljana, Filozofska fakulteta, Ljubljana.
- Habe, K. (2007). Vloga zborovodje pri oblikovanju vrednot. *Glasba v šoli in vrtcu*, 12 (2), 8–12.
- Hallam, S. (2010). The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. *International Journal of Music Education*, 28 (3), 269–289.
- Hargreaves, D. J., North, A. C. in Tarrant, M. (2006). Musical preference and taste in childhood and adolescence. V G. E. McPherson (ur.), *The child as musician: A handbook of musical development* (str. 135–154).
- Ilari, B. (2005). On musical parenting of young children: Musical beliefs and behaviors of mothers and infants. *Early Child Development and Care*, 175 (7–8), 647–660.
- Jensen, E. (2000). *Music with the brain in mind*. San Diego (CA): Jensen learning.
- Kafol, B. S., Denac, O. in Žnidaršič, J. (2016). Interest of Slovene students in listening to various musical genres. *Muzikoloski Zbornik*, 52 (1), 189–205.
- Kanazawa, S. in Perina, K. (2012). Why more intelligent individuals like classical music. *Journal of behavioral decision making*, 25, 264–275.

- Kosednar, A. (2012): *Glasbene preference prekmurskih in štajerskih petošolcev* (Diplomsko delo). Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor.
- Kovačič, B., Horvat, D. in Črčinovič Rozman, J. (2013). Povezanost glasbenih preferenc mladostnikov z njihovo bralno kulturo in nekaterimi prostočasnimi dejavnostmi. *Glasba v šoli in vrtcu, 1-2*, 21–26.
- Le Blanc, A. (1991). Some unanswered questions in music preference research. *Contribution to Music Education, 18*, 66–73.
- Mehr, S. (2014). Music in the home: New evidence for intergenerational link. *Journal of Research in Music Education, 62* (1), 78–88.
- Montessori, M. (2011). *Srkajoči um*. Ljubljana: Uršulinski zavod za vzgojo, izobraževanje, versko dejavnost in kulturo.
- Nieminen, S., Istok, E., Brattico, E. in Tervaniemi, M. (2012). The development of aesthetic experience of music: Preference, emotion, and beauty. *Musica Scientiae, 16* (3), 372–391.
- North, A. C. (2010). Individual differences in musical taste. *The American Journal of Psychology, 123* (2), 199–208.
- Pesek, A. (1997). *Otroci v svetu glasbe*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Rimmer, M. (2012). Beyond Omnivores and Univores: The Promise of a Concept of Musical Habitus. *Cultural Sociology, 6* (3), 299–318.
- Rupnik, U. (2016). *Vpliv družine na razvoj interesa otrok za poslušanje različnih glasbenih zvrsti* (Neobjavljeno magistrsko delo). Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana.
- Schäfer, T. in Sedlmeier, P. (2009). *What makes us like music?* Germany: Department of Psychology, Chemnitz University of Technology.
- Serbun, S. J. in Debono, K. G. (2010). On appreciating the music of our parents: The role of the Parent-Child bond. *North American Journal of Psychology, 12* (1), 93–102.
- Sicherl Kafol, B. (2000). *Celostna glasbena vzgoja*. Ljubljana: Debora.
- Škojo, T., Radočaj-Jerković, A. in Milinović, M. (2016). Utjecaj zbornskoga pjevanja na razvoj glazbenih preferencija djece predškolske dobi. V R. Jukić, K. Bogatić, S. Gazibara, S. Pejaković, S. Simel, A. Nagy Varga, in V. Campbell-Barr (ur.), *Zbornik znanstvenih radova s Međunarodne znanstvene konferencije Globalne i lokalne perspektive pedagogije* (str. 59–72). Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku.
- Vindiš, T. (2005): *Glasbene preference in njihova povezanost s psihosocialnimi značilnostmi mladostnikov* (Diplomsko delo). Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor.